

Sag C-419/20

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

8. september 2020

Forelæggende ret:

Finanzgericht Hamburg (Tyskland)

Afgørelse af:

1. september 2020

Sagsøger

F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG

Sagsøgt:

Hauptzollamt Hamburg

[Udelades]

Finanzgericht Hamburg

Afgørelse

I sagen

F. REYHER Nchfg. GmbH & Co. KG

[udelades],

[udelades] Hamburg

– Sagsøgeren –

[udelades]

mod

Hauptzollamt Hamburg

[udelades] Hamburg

– Sagsøgte –

om renter

har Finanzgericht Hamburg für die Länder Freie und Hansestadt Hamburg, Niedersachsen und Schleswig-Holstein (domstolen for skatte- og afgiftsretlige sager i Hamburg), 4. afdeling, som var sat i udvidet sammensætning, den 1. september 2020 [udelades]

[Udelades] [org. s. 2]

truffet følgende afgørelse:

I. Sagen udsættes på den præjudicielle afgørelse fra Den Europæiske Unions Domstol.

II. Den Europæiske Unions Domstol forelægges følgende spørgsmål vedrørende fortolkningen af retsakter vedtaget af EU-institutionerne til præjudiciel afgørelse:

Foreligger der også en tilsidesættelse af EU-retten, der er en betingelse for det EU-retlige rentekrav, som Den Europæiske Unions Domstol har udviklet, såfremt en myndighed i en medlemsstat ved anvendelse af EU-retten fastsætter en afgift, men en ret i en medlemsstat senere fastslår, at de faktiske forudsætninger for opkrævningen af afgiften ikke foreligger?

[Udelades] [org. s. 3]

Faktiske omstændigheder:

- 1 Uenigheden mellem parterne vedrører forrentningen af ulovligt fastsat antidumpingtold, som er blevet tilbagebetalt efter en retskraftig dom ved Finanzgericht Hamburg (domstolen i skatte- og afgiftsretlige sager i Hamburg).
- 2 Sagsøgeren importerede i 2010 og 2011 forbindelseselementer fra et selskab med hjemsted i Indonesien, et datterselskab til en stor kinesisk producent af forbindelseselementer. Importen af bestemte forbindelseselementer af jern eller stål med oprindelse i Folkerepublikken Kina var i henhold til forordning (EF) nr. 91/2009¹ underlagt en antidumpingtold. Eftersom sagsøgte på baggrund af undersøgelser foretaget af Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF) var af den opfattelse, at de af sagsøgeren importerede forbindelseselementer havde oprindelse i Folkerepublikken Kina, efteropkrævede

¹ – Rådets forordning (EF) nr. 91/2009 af 26.1.2009 om indførelse af en endelig antidumpingtold på importen af visse skruer, bolte, møtrikker og lignende varer af jern eller stål med oprindelse i Folkerepublikken Kina, EUT nr. L 29/1.

sagsøgte ved flere afgørelser i 2013 antidumpingtold hos sagsøgeren, og sagsøgeren betalte herefter denne antidumpingtold.

- 3 Ved dom af 3. april 2019 [udelades] gav Finanzgericht Hamburg sagsøgeren medhold i dennes søgsmål og annullerede den antidumpingtold, der var pålagt selskabet, med den begrundelse, at sagsøgte, som bar bevisbyrden, ikke havde påvist, at de importerede forbindelselementer havde oprindelse i Folkerepublikken Kina; dommen af 3. april 2019 har opnået retskraft.
- 4 Sagsøgte tilbagetalte i maj 2019 sagsøgeren den antidumpingtold, som selskabet havde betalt; sagsøgte afviste imidlertid sagsøgerens anmodning om forrentning af den antidumpingtold, som selskabet havde betalt, for perioden fra betalingen til tilbagebetalingen.
- 5 Efter uden held at have klaget over denne afgørelse har sagsøgeren den 10. februar 2020 anlagt søgsmål. Sagsøgeren har anført, at det rentekrav [**org. s. 4**], som selskabet har gjort gældende, er berettiget i henhold til Den Europæiske Unions Domstols praksis (Domstolens dom af 18.1.2017, Wortmann, C-365/15). Domstolen har afgjort, at når importafgifter, herunder antidumpingtold, opkræves i strid med EU-retten, har den berørte person, som har betalt de pågældende afgifter, ikke blot krav på tilbagebetaling af de opkrævede beløb, men også på renter heraf, som påløber fra tidspunktet for disse borgeres betaling af de tilbagebetalte afgifter. Dette EU-retlige rentekrav gælder ifølge sagsøgeren ikke kun i situationer, hvor Den Europæiske Unions Domstol har kendt den antidumpingforordning, der udgør grundlaget for efteropkrævningen, ugyldig. Importafgifter er også opkrævet i strid med EU-retten, hvilket medfører en pligt til at betale renter, såfremt afgiftsfastsættelsens ulovlighed – som her – følger af en retlig bedømmelse af den konkrete sag. Det afgørende for pligten til at betale renter er ifølge sagsøgeren udelukkende, at afgifter i sidste ende er blevet opkrævet uretmæssigt hos den berørte person.
- 6 Sagsøgte har først og fremmest bestridt sagsøgerens argumentation med den begrundelse, at der i henhold til Den Europæiske Unions Domstols praksis kun foreligger en pligt til at betale renter, såfremt afgifterne skal tilbagebetales, fordi Domstolen har kendt en antidumpingforordning ugyldig. Dette er ifølge sagsøgte ikke tilfældet i denne sag. Nationale rentebestemmelser – f.eks. vedrørende procesrenter i henhold til § 236 i Abgabenordnung (lov om afgifter) – kan henset til de klare bestemmelser i EU-toldkodeksens artikel 116, stk. 6, ikke anvendes. [**Org. s. 5**]

Præmisser:

- 7 [Udelades]
- 8 Afdelingen udsætter sagen [udelades] og forelægger i henhold til artikel 267, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) Den

Europæiske Unions Domstol det i konklusionen anførte spørgsmål til præjudiciel afgørelse, eftersom der er tvivl om den retlige bedømmelse af sagen.

I. Retsforskrifter

9 Følgende retsforskrifter har betydning for afgørelsen af sagen:

1. Nationale retsforskrifter

10 **Abgabenordnung** (lov om afgifter), som affattet ved bekendtgørelse af 1. oktober 2002 (Bundesgesetzblatt I, s. 3866):

§ 1 Anvendelsesområde

1. Denne lov gælder for alle skatter og afgifter, herunder tilbagebetaling af skatter og afgifter, der reguleres af tysk ret eller af EU-retten, for så vidt som de administreres af forbundsstatens eller delstaternes skattemyndigheder. Den finder kun anvendelse med forbehold af EU-retten.

[...]

3. Med forbehold af EU-retten finder bestemmelserne i denne lov tilsvarende anvendelse på andre fiskale forpligtelser [...]

§ 3 Skatter og afgifter samt andre fiskale forpligtelser

1. Skatter og afgifter er pengeydelse, som ikke udgør en modydelse for en særlig præstation og som af indtægtsgrunde opkræves af offentlige organer hos enhver, der opfylder kriterierne for at være omfattet af denne pligt; indtægtsgrunde kan være et underordnet formål.

[...]

3. Import- og eksportafgifter i henhold til EU-toldkodeksens artikel 5, nr. 20) og 21), er afgifter i denne lovs forstand [...] **[org. s. 6]**

4. Andre fiskale forpligtelser er [...] renter i henhold til §§ 233-237, [...] samt renter af import- og eksportafgifter i henhold til EU-toldkodeksens artikel 5, nr. 20) og 21) [...]

§ 37 Krav vedrørende skyldige skatter og afgifter

1. Krav vedrørende skyldige skatter og afgifter er skatter og afgifters forfald, krav på skatte- og afgiftsgodtgørelse, erstatningskrav, krav på andre fiskale forpligtelser, krav på tilbagebetaling i henhold til stk. 2 samt krav, som er fastsat i konkrete skatte- og afgiftslove, på tilbagebetaling af skatter og afgifter.

2. Såfremt en skat eller afgift, skatte- og afgiftsgodtgørelse, et erstatningsbeløb eller en anden fiskal forpligtelse er blevet betalt eller tilbagebetalt uden retlig grund, har den, for hvis regning betalingen er foretaget, over for modtageren af betalingen krav på tilbagebetaling af det betalte eller tilbagebetalte beløb [...]

§ 233 Princip

Krav vedrørende skyldige skatter og afgifter (§ 37) forrentes kun, såfremt dette er fastsat ved lov [...]

§ 236 Procesrenter af tilbagebetalingsbeløb

(1) Hvis en fastsat skat eller afgift nedsættes eller en tilbagebetaling heraf indrømmes ved en retskraftig retsafgørelse eller på grundlag af en sådan afgørelse, skal det omhandlede beløb med forbehold af stk. 3 forrentes fra sagens anlæggelse til udbetalingsdagen [...]

2. Bestemmelser i EU-retten

- 11 a) **Toldkodeksen:** Rådets forordning nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks (EFT [1992,] L 302, s. 1, med senere ændringer):

Artikel 241

Toldmyndighedernes godtgørelse af import- eller eksportafgifter samt eventuel låne- eller morarente opkrævet i forbindelse med betalingen medfører ikke, at myndighederne skal betale rente. Der betales dog rente,

- når en afgørelse om, at en anmodning om godtgørelse skal imødekommes, ikke er fuldbyrdet inden for en frist på tre måneder, efter at den er truffet
- når det følger af nationale bestemmelser.

[...]

- 12 b) **EU-toldkodeksen:** Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 952/2013 af 9. oktober 2013 om EU-toldkodeksen (EUT [2013,] L 269, s. 1, med senere ændringer): **[org. s. 7]**

Artikel 116

1. Med forbehold af de betingelser, der er fastsat i denne afdeling, skal der ydes godtgørelse af eller fritagelse for import- eller eksportafgiftsbeløb på grundlag af følgende:

[...]

- a) for meget opkrævede import- eller eksportafgiftsbeløb

[...]

6. Godtgørelse giver ikke anledning til, at de pågældende toldmyndigheder skal betale rente.

[...]

II. Det præjudicielle spørgsmåls betydning for afgørelsen

- 13 Ifølge den afdeling, for hvilken sagen verserer, er der i EU-retlig henseende ikke tvivl om, at sagsøgeren i det mindste kan gøre krav på procesrenter på grundlag af den nationale bestemmelse i § 236, stk. 1, første punktum, i lov om afgifter. I medfør af den retskraftige afgørelse fra den afdeling, for hvilken sagen verserer, af 3. april 2019 [udelades] tilbagebetalte sagsøgte i maj 2019 sagsøgeren den antidumpingtold, som selskabet havde betalt; betingelserne i § 236, stk. 1, første punktum, i lov om afgifter er opfyldt i den foreliggende sag. Ifølge den afdeling, for hvilken sagen verserer, er der heller ikke nogen rimelig tvivl om, at anvendeligheden af bestemmelsen i § 236, stk. 1, første punktum, i lov om afgifter ikke udelukkes af EU-toldkodeksens artikel 116, stk. 6, hvorefter godtgørelse ikke giver anledning til, at de pågældende toldmyndigheder skal betale rente – til forskel fra den hidtidige bestemmelse i toldkodeksens artikel 241, første afsnit, andet punktum.
- 14 Det er i overensstemmelse med Domstolens faste praksis, at processuelle regler almindeligvis antages at finde anvendelse i samtlige tvister, der verserer på ikrafttrædelsestidspunktet, til forskel fra materielretlige regler, der normalt fortolkes således, at de ikke omfatter forhold, som ligger forud for ikrafttrædelsen (jf. Domstolens dom af 23.2.2006, Molenbergnatie, C-201/04, domskonklusionen punkt 1). Dette kan kun rent undtagelsesvis tillades, i det omfang det f.eks. af de pågældende materielretlige fællesskabsreglers ordlyd, formål eller opbygning klart fremgår, at de skal kunne tillægges tilbagevirkende kraft (jf. Domstolens dom af 19.3.2009, Mitsui Co. Deutschland, C-256/07, præmis 32). Bestemmelsen i EU-toldkodeksens artikel 116, stk. 6, udgør en materielretlig regel, som ganske vist også indeholder processuelle regler (f.eks. frister), men som **[org. s. 8]** ikke har betydning for afgørelsen af den foreliggende sag, eftersom uenigheden mellem parterne alene vedrører spørgsmålet om, hvorvidt EU-toldkodeksens artikel 116, stk. 6, første afsnit, er til hinder for det rentekrav, som sagsøgeren har gjort gældende. Eftersom hverken ordlyden af EU-toldkodeksens artikel 116 eller betragtningerne til forordning (EU) nr. 952/2013 indeholder nogen anvisning af, at EU-toldkodeksens artikel 116, stk. 6, første afsnit, skal tillægges tilbagevirkende kraft til forskel fra bestemmelsen i EU-toldkodeksens artikel 288, stk. 2 sammenholdt med stk. 1, finder den materielretlige regel i EU-toldkodeksens artikel 116, stk. 6, første afsnit, først anvendelse på den toldskyld, der er opstået efter den 1. maj 2016 [udelades]. For toldskyld, der – som i den foreliggende sag – er opstået før EU-toldkodeksens ikrafttræden – nemlig i 2013 – gælder toldkodeksens materielretlige regler uforandret, og dermed også artikel 241, stk. 1,

andet punktum, andet led, hvorefter der betales rente, når det følger af nationale bestemmelser.

- 15 I EU-retlig henseende er det dog uklart, om sagsøgeren også kan gøre krav på renter for perioden fra betalingen af den antidumpingtold, som var fastsat ulovligt af sagsøgte. Et sådant rentekrav har ikke noget grundlag i national lovgivning. Spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgeren gives medhold i søgsmålet, afhænger derimod af, om selskabet kan støtte sin påstand om betaling af renter på det EU-retlige rentekrav, som Domstolen har udviklet. Den afdeling, for hvilken sagen verserer, er imidlertid i tvivl om, hvorvidt betingelserne for det rentekrav, som Domstolen har udledt af det EU-retlige effektivitetsprincip, også er opfyldt i en situation – som i den foreliggende sag – hvor den nationale myndighed har fastsat afgiften ved anvendelse af EU-retten, fordi den var overbevist om, at de (EU-)retlige betingelser for opkrævningen af afgiften var opfyldt, men en national ret senere fastslår, at de faktiske forudsætninger for opkrævningen af afgiften ikke forelå, og opkrævningen af afgiften dermed udgjorde en tilsidesættelse af EU-retten. **[Org. s. 9]**

III. Afdelingens retlige betragtninger

- 16 Domstolen har senest ved dom af 18. januar 2017 (Wortmann, C-365/15, konklusionen) afgjort, at når importafgifter, herunder antidumpingtold, tilbagebetales med den begrundelse, at de er blevet opkrævet i strid med EU-retten, er der for medlemsstaterne en forpligtelse, der følger af EU-retten, til heraf til de borgere, der har krav på tilbagebetaling, at betale renter, som påløber fra tidspunktet for disse borgeres betaling af de tilbagebetalte afgifter. Denne afgørelse fra Domstolen følger efter en række afgørelser, hvori Domstolen har fastslået, at medlemsstaterne i henhold til EU-retten er forpligtet til ikke blot at tilbagebetale afgifter, som er blevet opkrævet i strid med EU-retten, men også godtgøre borgere tab, der følger af, at pengebeløb ikke har været til rådighed (jf. Domstolens dom af 27.9.2012, Zuckerfabrik Jülich, forenede sager C-113/10, C-147/10 og C-234/10, præmis 65; dom af 18.4.2013, Irimie, C-565/11, præmis 28). Disse domme fra Domstolen har det fællestræk, at Domstolen har kendt det nationale eller EU-retlige retsgrundlag for afgiftspligten ugyldigt som følge af tilsidesættelse af EU-retten; tilbagebetalingen af afgiften skyldtes i begge sager en lovgivningsmæssig fejl.
- 17 I sagen Zuckerfabrik Jülich (forenede sager C-113/10, C-147/10 og C-234/10) kendte Domstolen forordning nr. 1193/2009², som udgjorde retsgrundlaget for den opkrævede produktionsafgift for sukker, ugyldig, idet den stred mod EU-retten, og fastslog, at borgere, der har krav på tilbagebetaling af produktionsafgifter i sukkersektoren, som er betalt med urette, og som er fastsat ved en ugyldig forordning, også har krav på betaling af de dertilhørende renter (punkt 3 i konklusionen). **[Org. s. 10]**

² – Forordning (EF) nr. 1193/2009 af 3.11.2009, EUT nr. L 321/1.

- 18 I sagen Irimie (C-565/11) bekræftede Domstolen, efter at en anden afdeling ved Domstolen havde afgjort, at en forureningsafgift, som medlemsstaten havde indført, udgjorde en tilsidesættelse af artikel 110 TEUF (dom af 7.4.2011, Tatu, C-402/09), med henvisning til dom i sagen Zuckerfabrik Jülich, at medlemsstaterne i henhold til EU-retten er forpligtede til at tilbagebetale de afgiftsbeløb, som er opkrævet i strid med EU-retten, med rente (præmis 22), og at der i princippet skal betales renter for perioden mellem datoen for den ikke-skyldige betaling af den omhandlede afgift og datoen for tilbagebetaling heraf (præmis 28).
- 19 Domstolens seneste dom i Wortmann-sagen fulgte efter en sag, hvor Domstolen havde kendt forordning nr. 1472/2006 om indførelse af en endelig antidumpingtold på visse varer med oprindelse i Folkerepublikken Kina ugyldig (dom af 2.2.2012, Brosmann Footwear, C-249/10 P). Domstolen fastslog således i Wortmann-sagen – som anført – at når importafgifter er blevet opkrævet i strid med EU-retten, er der for medlemsstaterne en forpligtelse, der følger af EU-retten, til heraf til de borgere, der har krav på tilbagebetaling, at betale renter, som påløber fra tidspunktet for disse borgeres betaling af de tilbagebetalte afgifter (konklusionen).
- 20 Domstolens praksis, hvorefter medlemsstaterne er forpligtet til at tilbagebetale afgifter, som er opkrævet i strid med EU-retten, med renter, synes at hvile på den overvejelse, at virkningen af EU's og medlemsstaternes retsakter principielt ikke skal bestå længere, såfremt Domstolen kender disse retsakter ugyldige, idet de strider mod EU-retten (modsatningsslutning fra artikel 264, andet afsnit, TEUF). Som følge af denne betragtning har borgerne ikke blot ret til tilbagebetaling af de afgifter, der er opkrævet med urette, men også af beløb, der er betalt til medlemsstaten eller indeholdt af denne i direkte forbindelse med denne afgift, hvilket også omfatter det tab, der følger af, at pengebeløb ikke har været til rådighed (jf. [org. s. 11] Domstolens dom af 27.9.2012, Zuckerfabrik Jülich, forenede sager C-113/10, C-147/10 og C-234/10, præmis 65; i denne retning Domstolens dom af 12.12.2006, Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, præmis 205). Kun på denne måde er det nemlig muligt at genoprette den situation, som ville have gjort sig gældende, hvis gennemførelsen af den forordning, der efterfølgende blev annulleret, eller gennemførelsen af den nationale skatte- og afgiftslov, som var i strid med EU-retten, ikke havde fundet sted (jf. i denne henseende også generaladvokat Sanchez-Bordonas forslag til afgørelse, C-365/15, punkt 66).

- 21 Hovedsagen synes imidlertid at adskille sig væsentligt fra den ovenfor beskrevne situation. Ganske vist synes det af Domstolen anførte hensyn til kompensation for de økonomiske tab, som borgerne har lidt som følge af, at pengebeløb ikke har været til rådighed (jf. Domstolens dom af 27.9.2012, Zuckerfabrik Jülich, forenede sager C-113/10, C-147/10 og C-234/10, præmis 65; dom af 18.4.2013, Irimie, C-565/11, præmis 21), ligeledes at gøre sig gældende i situationer, hvor borgerne uretmæssigt pålægges afgifter, fordi de (EU-)retlige betingelser for opkrævningen af afgiften ikke er opfyldt. For den afgiftspligtige person gør det næppe nogen forskel, om vedkommende har betalt afgifter på grundlag af en forordning eller lov, som er i strid med EU-retten, eller – som her – på grundlag af en afgørelse fra toldmyndighederne, der er i strid med (EU-)retten, da den er fejlagtig. I begge situationer har borgeren ikke rådighed over det opkrævede pengebeløb, som vedkommende frit havde kunnet benytte, hvis toldmyndighederne havde overholdt EU-retten. Ifølge afdelingens skøn gør det imidlertid en forskel, om retsgrundlaget for afgiftsfastsættelsen er kendt ugyldigt af Domstolen eller om borgeren har opnået et krav på tilbagebetaling, fordi den nationale myndighed i den konkrete sag på grundlag af en urigtig bedømmelse af de faktiske omstændigheder har anvendt de relevante og gyldige EU-retlige forskrifter fejlagtigt. I sidstnævnte tilfælde vil der kun være tale om en korrektion [org. s. 12] af en konkret afgørelse, som i det væsentlige er truffet på grundlag af national lovgivning, mens der, såfremt en forordning eller lov kendes ugyldig af Domstolen, vil være behov for at genoprette EU-rettens fulde virkning.
- 22 Imidlertid har Domstolen dommen i sagen Littlewoods Retail m.fl. (dom af 19.7.2012, C-591/10), som vedrørte et tilfælde, hvor en skatte- og afgiftspligtig person havde betalt for meget moms, som medlemsstaten havde opkrævet i strid med kravene i de EU-retlige momsbestemmelser, ligeledes fastslået, at medlemsstaterne er forpligtede til at tilbagebetale de afgiftsbeløb, som er opkrævet i strid med EU-retten, med renter (præmis 26). I hovedsagen i sagen Littlewoods Retail m.fl. var tilsidesættelsen af EU-retten ikke baseret på nogen bestemmelse i hverken national lovgivning eller EU-retten, som senere blev kendt uanvendelig eller ugyldig af Domstolen. Tilsidesættelsen af EU-retten bestod i, at det afgiftspligtige beløb blev sat for højt (jf. generaladvokat Trstenjaks forslag til afgørelse af 12.1.2012 i sag C-591/10, punkt 6), og den blev desuden ikke fastslået af Domstolen selv, men fremgik alene af den nationale myndighed og den nationale rets konklusioner. Domstolen har desuden i Wortmann-sagen anført, at »det tilkommer [den] forelæggende ret« at efterprøve, om afgifter er opkrævet i strid med EU-retten (jf. dom af 18.1.2017, Wortmann, C-365/15, præmis 39). Også denne udtalelse kan udgøre et argument for, at der også foreligger en tilsidesættelse af EU-retten som en betingelse for det EU-retlige rentekrav, som Den Europæiske Unions Domstol har udviklet, såfremt den nationale myndighed fastsætter afgiften i strid med EU-rettens retsgyldige bestemmelser og den nationale ret senere fastslår denne tilsidesættelse af EU-retten.
- 23 Henset til den ovenfor beskrevne tvivl om fortolkningen af den relevante EU-ret har afdelingen besluttet, at det [org. s. 13] i konklusionen anførte spørgsmål forelægges Domstolen til præjudiciel afgørelse.

[Udelades]

ARBEJDS
DOKUMENT